

"Kombinera försörjningsstöd med ett fribelopp för arbete"

Det finns alternativ för dem som står allra längst bort från arbetsmarknaden. Ett sådant är *Streetarna* – de två organisationerna [Street Minds](#) och [Street Business](#). Men för personer som är inne i bidragssystemet är risken stor att förlora försörjningsstöd och rätt till stödboende när de tar några steg mot arbetsmarknaden. Varför inte använda reglerna för svamplockning? Där gäller ett årligt fribelopp på 12 000.

Street Minds och Street Business bedriver många verksamheter som kan utvecklas om man hittar finansiering och kunder: stadsvandringar, rockbandet "Dom fläckfria", modellagentur för konst och foto, tryck av t-shirts, blomsterförsäljning, bygg och renovering, samt grönsaksodling. Projektet är finansierat av Allmänna Arvsfonden men får nu också stöd av en stadsdelsnämnd i Stockholm, Enskede-Årsta-Vantör.

Verksamheten har nyligen utvärderats av deltagarna själva, i en så kallad brukarstyrd brukarrevision, efter en modell som [utarbetats av Verdandi](#). Rapporten är värd att läsa och ger mycket att tänka på.

Den bekräftar hur det ser ut för dem som lever i ekonomisk och social utsatthet. Flertalet är män mellan 50 och 65 år. Två tredjedelar av de intervjuade har pension, sjukersättning, försörjningsstöd eller andra bidrag. En tredjedel har inga ersättningar alls från det offentliga. De lever på småjobb, samlar pant, tigger. Någon säljer Situation Stockholm.

De flesta har tak över huvudet, ett relativt ordnat boende även om de sällan har egna hyreskontrakt. Sju personer av de 22 som deltagit i enkäten saknar helt boende, i bästa fall bor de i koja, tält och på nattbuss.

Deltagarna tycker projektets aktiviteter är meningsfulla. De

är nöjda med det bemötande och den förståelse de får. De är positiva till att organisera ett företagande som skapar mer stabila jobb och inkomster. Och som kan innebära att de får ett eget tryggt boende. Enligt brukarrevisionen vill deltagarna att det ska vara ett kooperativt företagande, ett tillsammansföretagande med egenmakt. Alla ska kunna ta till vara sin egen kraft och i gemenskap bidra till de gemensamma målen. Studiecirkeln – som redan använts i projektet – kommer att vara en användbar metod för att bygga kunskap både för att utveckla verksamheten och skapa gemenskap.

Hur många lever i fattigdom och utsatthet i Stockholm med kranskommuner frågar jag mig när jag läser rapporten. Runt om där jag bor vid Hornstull på Södermalm möter jag dagligen liknande grupper av den storlek som intervjuats. Grupper som nu också fylls på av yngre och invandrare. Någon borde räkna dem.

Jag hittar några siffror i [Stadsmissionens rapport om hemlöshet](#). Stockholms stad redovisar cirka 2 400 hemlösa år 2020. Tar vi hela Storstockholm är det sannolikt dubbelt så många, alltså 5 000. I rapporten sägs att det finns 117 akut hemlösa i Stockholm. Jag är tveksam till det låga antalet med tanke på att det är sju personer bara inom Streetarna som kan beskrivas som akut hemlösa. Jag gissar att det finns minst 500 akut hemlösa i Stockholm.

Hur som helst, siffrorna är ohyggliga och visar hålen i välfärdsnätet. Det behövs åtminstone 100 liknande organisationer typ Streetarna i Storstockholm. Stockholms stad och regionen borde sätta detta som ett konkret politiskt mål för nästa mandatperiod.

Stadsvandring i Street Business regi. Foto IngelaS

Att inte något händer visar att det saknas en politik. Arbete och bostad är mänskliga rättigheter. Enligt Stadsmissionen har det inte funnits någon hemlöshetspolitik sedan början av 2000-talet.

Inte heller finns det någon allmän nationell politik för att bekämpa fattigdom och utsatthet.

För tjugo år sedan deltog jag i ett nätverk mot socialt utanförskap som skulle driva på för att få fram en svensk politik. Det blev inte så mycket av det initiativet, bortsett från den så kallade IOP-modellen. IOP står för *Idéburet Offentligt Partnerskap* och är överenskommelser som ska reglera samarbetet mellan den idéburna och den offentliga sektorn. Streetarnas samarbete med stadsdelsnämnden Årsta-Enskede-Vantör grundar sig på ett IOP-avtal.

Brukarrevisionen har ett antal idéer och förslag som kan förbättra verksamheten. Många kan genomföras i projektet utan extern inblandning. Många kräver emellertid ett samspel med

omvärlden.

Vi kan lära av varandra. De erfarenheter, problem och förslag som brukarrevisjonen tar upp kan andra liknande föreningar ta sig an och hjälpa till att lösa. Street Minds och Street Business har använt sig av utländska erfarenheter, främst engelska, för att starta sina verksamheter.

Samverkan med det offentliga är givetvis helt nödvändig. Det offentliga är ansvarig för socialpolitiken och finansierar verksamheten. Vissa kommuner har gjort bra lösningar, andra kan följa efter. Det kommunala självstyret innebär att spridningen av goda exempel blir ett ännu viktigare instrument för att nå framsteg. Vilka även kan lägga grunden till en ny politik.

De idéburna verksamheterna behöver också utbyta erfarenheter, organisera gemensamma aktiviteter och påverka politiskt. Men även använda sina resurser på ett gemensamt sätt. För Streetarna är Convictus och Stadsmissionen naturliga partners. Skoopi, de sociala företagens intresseorganisation är ett annat exempel.

Erfarenhetsutbyte och samverkan är nycklar till att lösa det huvudproblem som deltagarna har, nämligen svårigheten att tjäna lite extra pengar. När de är inne i bidragssystemet är risken stor för att förlora försörjningsstöd och rätt till stödboende.

Det finns två vägar. Den ena är att visa på goda exempel. Det finns faktiskt generösa socialsekreterare och vissa socialförvaltningar som släpper igenom mindre belopp. De exemplen måste visas fram och användas som argument för att det är möjligt.

Kommunernas frivilliga ansvar kommer inte att räcka, men det är en början. Samtidigt kan vi försöka påverka lagstiftarna för att få till stånd lagregler som gör det möjligt att tjäna lite extra. Då måste berörda organisationer samverka och visa

styrka. Den modell som för närvarande finns för studenter med studiemedel kunde användas som förebild. I dag – dock bara under pandemin – kan en student tjäna upp till 15 000 i månaden utan avdrag på studiemedlen. Det låter utopiskt för en hemlös.

Mycket mera moderat skulle vara att använda reglerna för svamplockning. Där gäller ett årligt fribelopp på 12 000. Ett mycket litet steg på vägen till arbetsmarknaden men kanske avgörande.

Jan Olsson

Suppleant i styrelsen för Street Minds

Bilder tagna av Ingela S visar årsmöte i Street minds och en stadsvandring i Street business regi